

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

105. An in delectatione morosa circumstantia de copula sodomitica sit in confessione aperienda? Et pro elucidanda doctrina hujus quæstionis, aliæ cursim adducuntur in textu hujus Resolutionis. Ex p. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

est actum efficacium, quales sunt, qui respiciunt executionem: aliud est actum inefficacium, qui sunt simplices affectus in obiecta extra executionem. His positus assero, vel delectationes morose consistunt in efficaci voluntate, vel in simplici complacentia; si delectationes sunt consensus efficaces, et versa sunt: eorum species, perinde ac operum illicitorum, quae dant eis suam malitiam, & in hoc casu sumunt malitiam ex opere externo: si autem delectationes sunt simplices complacentiae, sine villo affectu ad opus, omnes sunt vnius speciei, cum sint eiusdem malitiae, vt pote oppositae vni tantum virtuti castitatis, ac eodem modo, nimirum per turpitudinem veneream in qua absolute versantur. Nam, v.g. delectatio simplici complacentiae de coniugata, non versatur circa illud obiectum, quatenus est iniuriosa alteri, quia felicitet persona illa sit iuncta matrimonio, aut quod marito fiat iniuria; sed versatur circa illud obiectum, quatenus est delectabile secundum tactum, nimirum, quia mulier pulchra. Ergo non contrahit malitiam ab illa circumstantia. Probatur consequentia, quia in illa delectatione, neque expressè, neque interpretatiuè, approbatur iniuria in maritum, cum nullo modo consentiatur in opus externum, vt re ipsa exequendum, quo solo iniuria irrogatur. Idem videtur dicendum si persona sit affinis, vel Religiosa: praescinditur enim ab hac circumstantia, nec ea quicquam confert ad illam delectationem. Ita Lessius, qui probabilem, vt reuera est, vocat hanc opinionem, sicuti etiam vocauit Bonacina vbi supra Emanuel Sa ver. luxuria, num. 3. Ioan. Salas in p. 2. tom. 2. tract. 1. 3. disp. 6. sect. 6. num. 56.

3. Nota verò, quod excipiuntur ex ista doctrina duo casus. Primus est coniugatorum Secundus est habitum votum absolutum castitatis; hi enim in quibus delectatione morosa, non solum peccant contra castitatem sed etiam illi contra fidem in matrimonio datam, illi contra Religionem; sic Reginaldus, Bonacina, Valquez, & Coninch, vbi supra.

4. Ad argumentum contrariae sententiae respondetur, voluntatem efficacem accipere malitiam ab opere externo quod habet pro obiecto secundum analogiam derivatam; delectationem verò simplici complacentiae non item, sic Valquez loco citato.

RESOL. CV.

An in delectatione morosa circumstantia de copula sodomica sit in confessione aperienda? Et pro elucidanda doctrina huius questionis alia cursum adducuntur in textu huius Resolutionis; Ex part. 9. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 3.

§. 1. Pro negativa sententia scio aliquos me adducere, sed non bene. Ideo, assero, quod optimè Patet Valquez in par. 2. nota disp. 1. 12. de hac questione philosophatur. Primò ergo ait, duplices posse esse circumstantias obiecti turpis, v.g. qualdam intra eandem materiam diuersificantes; vt, v.g. pollutionem simplicem, fornicationem, sodomiam, bestialitatem: in his admittit, diuersam esse delectationum malitiam, si sumatur ex bestialitate cogitata, quam si sumatur ex fornicatione: aliàs verò esse circumstantias, quae ad aliam speciem peccatum carnis transferunt: v.g. quòd sit in loco sacro, cum virgine, cum vxorata, &c. per quas transfertur copula ad rationem iniustitiae, sacrilegij, &c. ab his autem fuscè probat non derivari specialem malitiã; ideòque in genere moris omnes esse eiusdem speciei. Dicendum est itaque pro prima parte, quod possumus species infimas malitiae delectationis veneratè quætere intra subalternam ca-

statis speciem, & intra hanc certum est speciem distinctam delinere; à distincta obiecti specie: distincta enim est species, delectationis de copula sodomica, ac de fornicaria, & ab vtraque specie distinguitur delectatio de pollutione, quatum specierum diuersitas continetur intra obiectum adaequatum castitati oppositum. Et ita hanc sententiam, praeter Valquez, docet nouissimè doctissimus Ouiedo c. 2. tr. 6. de vitiis, & peccatis, contr. 4. punct. 7. num. 54. Lessius lib. 4. c. 3. n. 1. 12. Salas tr. 1. 3. disp. 6. n. 56. & 57. Castrus Palaus to. 1. tract. 2. disp. 2. punct. 10. §. 4. num. 4. Quid autem circumstantiae, quae ad aliam speciem peccatum carnis transferunt, v.g. quòd sit cum vxorata, cum Moniali sistentes tamen in appetitu sensitivo sine efficaci voluntate, esse eiusdem speciei, alibi satis probati, & me citato, nouissimè firmat Ouiedo vbi supra, num. 57. Quidquid etiam nouissimè non minus probabiliter alterat Serra in 1. 2. D. Thomae, to. 1. quasi. 74. art. 8. dub. 1. Et alij. Et patet ex natura ipsius delectationis, quae cum non coniungatur cum opere externo, necessarium est, non trahere secum malitias omnes, quas trahit opus externum, sicuti illas contrahit affectus efficacax ex eo, quòd cum externo opere coniungatur: sed eas tantum, quas attingit ex parte obiecti: cum autem, qui delectatur de fornicatione habita cum coniugata, aut cum Moniali, possit ipsa delectatione abstrahere à circumstantia coniugij, & monialatus: sic etiam à malitiis, quas haec circumstantiae deriuant in externum opus, & in illius efficacè effectum. Deinde delectatio fornicationis cum Moniali, habita ab eo, qui votum non emisit, non potest esse contra votum illius, qui delectationem capit, quia hoc non subsistit; nec contra votum Monialis, quia materia huius voti tota est posita in actibus ipsius Monialis, quorum nullum inducit talis delectatio. Idem, proportionem seruata, dico de delectatione habita à soluto fornicationis cum coniugata: ex fide enim coniugij tantum debet coniux alteri coniugi proprios actus, & ad nullum horum ordinatur aliena inefficax delectatio, etiamsi respiciat vt obiectum, actum alterius coniugis: quia delectatio per se cum suo subiecto non coniungitur.

2. Confirmatur: Si audias tuum inimicum occisum esse in loco sacro, de illiusque morte delecteris ex displicentia personae, & committas odij peccatum: sacrilegium ex eo non committis: ergo delectatio non secum trahit malitias omnes in obiecto repertas. Item, si audias verba facetiae, sed contumeliosa, & impura, & de illis delecteris, quatenus facetiam includunt, & risum excitant, nullo habito respectu ad contumeliam, & impuritatem in illis repertam, non peccas contra iustitiam, aut castitatem: ergo necessarium non est, delectationem secum trahere malitias omnes efficientes suum obiectum.

3. Dicendum est itaque, delectationes morosas, quae sunt peccata mortalia, non habere omnem malitiam operis externi, ac proinde nec varias species sortiri iuxta varietatem eorum, quae in opere externo reperiuntur. In morosis delectationibus cum rapta, cum consanguinea, vel vxore alterius, vel cum virgine Deo dicata, nulla est malitia mortalis contra aliam virtutem, quam contra castitatem: ergo omnes sunt eiusdem speciei, & non habent malitiam, nisi solius simplici fornicationis. Antecedens probatur: qui de his morose delectatur, non delectatur de iniuria, & irreuerentia, sed solum de ipso actu fornicationis: nec allicitur à delectabili, quod est iniustitia, aut impietate, aut sacrilegio; sed quod est in fornicatione: ergo non peccat contra iustitiam peccato adulterij, stupri, vel raptus, nec contra religionem peccato sacrilegij, nec contra pietatem peccato incestus; sed solum contra castitatem peccato simplici fornicationis.

Alibi in duabus Ref. antecessantibus & infra in Ref. 165. §. in Ref. 48.

T. ON. ora. 10. II. III.

4. Verum, his non obstantibus, quoad principale quaesitum huius Resolutionis, non deseram hic adnotare, negatiuam sententiam docere, sapientissimum Patrem Arriaga in *Cursu Theolog.* tom. 3. *disp.* 47. *sect.* 4. *num.* 25. ubi sic ait: [Si tota ratio, ob quam eiusmodi cogitationes sunt malae, consistit in periculo grauium motuum pollutionis, ut multi dicunt; tunc non solum cenfeo cum Patre Vasquez, eas circumstantias, quae constituunt obiectum contra aliam virtutem; sed & illas priores contra ipsam castitatem, non variare villo modo speciem peccati in delectationibus: v.g. quod sit contra naturam, quod sit sodomia, bestialitas, &c. Ratio est manifesta: quia cum (ut *supra* diximus) delectationum malitia non desumatur ex malitia obiecti; probauimus enim de obiecto bono posse esse malas; sed praecise ex eo, quod causent pollutionem, & motus, ut in hac conclusione si proponimus; hi autem motus, & pollutio, eadem sunt, siue ex sodomia cogitata, siue ex fornicatione proueniant, non video, cur debeat inde desumi vlla diuersitas specifica peccati; sicut in sententia illosum, qui dicunt, peccare contra castitatem cum, qui dat causas pollutionis in cibis, vel equitatione: certe si eodem modo sequatur pollutio ex cibis, quo ex equitatione, idem omnino erit peccatum equitare, quod comedere.

5. Et paulo post, *num.* 27. sic etiam asserit: [In nostra sententia, quae ex tribus capitibus desumit integram malitiam mortalis rationem in his cogitationibus repertam, nempe, ex vi causatiua motuum turpium, & pollutionis de praesenti; item consensus absoluti in copulam de praesenti; denique ex eo, quod statui matrimonij derogare videantur, videtur consequenter dicendum, non esse absolute diuersas in genere peccati mortalis, siue de copula sodomitica, siue de pollutione sola, siue cum virgine, siue alio quocumque modo desumantur. Ratio est quia (ut in prima conclusione ostendi) ex parte motuum omnes haec delectationes sunt aequales; ergo, licet in alijs duobus capitibus differant, quia tamen ea duo sola capita non causant malitiam mortalem in eis delectationibus; non erunt in malitia mortali diuersa. Adde, in tertio capite, derogandi, scilicet, statui matrimoniali, etiam non differre: quod enim sunt de hoc, vel illo obiecto, non propterea magis derogant, nisi forte quatenus sunt magis intensa & vehementiores; hoc autem non pendet ab eo, quod sunt contra naturam, &c. imo (ut obseruauimus *supra*) per se loquendo, minus potentes videntur esse haec; quia sunt de obiecto, quod minus natura appetit, imo a quo per se abhorret. In sola ratione secunda de consensu differunt illae, quae sunt de copula specie diuersa, ut dixi in tertia conclusione; illae autem, quae solum desumuntur ex diuersa circumstantia personae vxoratae, aut Deo sacrae, non differunt, ut *ibidem* etiam ostendi; ergo haec inter se nullo modo habent diuersam grauitatem ab villo ex his tribus capitibus, quae nos posuimus; aliae vero, esto, habeant diuersitatem ex secundo, quia tamen, iuxta *partem* ante dicta, nisi illa tria sumantur simul, non dant grauitatem sufficientem ad mortale; ideo nec grauitas maior ex vno solo capite proueniens sufficit ad tribuendum delectationi grauitatem specie diuersam in genere mortalis, quaeque necessario in Confessione debeat explicari. Dico, *necessario debeat explicari*; nam malitia intra grauitatem venialis tantum diuersa, non est materia necessaria Confessionis, sicut nec reliqua venialia; potest tamen esse materia sufficiens. Haec mihi, tam iuxta propria principia de malitia earum delectationum, quam iuxta aliena, videntur consequenter esse dicenda.] Huevsque Arriaga.

6. Sed ego non audeo discedere ab affirmatiua sententia, quam, praeter Doctores citatos, tenet doctus, & amicissimus Pater Lugo de *prin. Theol.* mor. *par.* 2. c. 1. q. 4. n. 46. Dico igitur, in delectationibus venereis sumi malitiam non solum a motu, sed etiam a circumstantiis, quae dicunt specialem oppositionem cum castitate, v.g. si quis delectetur de copula sodomitica, vel bestiali, debeat has circumstantias confiteri; quia distinctam speciem malitiae refundunt in delectationem ex ipso motu desumptam.

RESOL. CVI.

An qui delectatur de peccatis confessis, teneatur explicare illa?

Et an hoc procedat etiam in casu, quo Religiosus delectatur de adulterio alias commisso, si de eo delectatur, non quatenus fuit iniuriosum marito adultera, sed solum quatenus fuit fornicatio?

Et notatur, quod si quis vere, vel falso se laudauit de peccato mortali vere admissio, vel non admissio, quamuis non adfuerit de tali peccato de quo se laudat, gaudium, complacentiam, aut delectatio morosa, sed sola vana iactantia, etiam fatenda sunt circumstantiae, quibus illud peccatum est effectum, ut si sit de percussione Clerici, vel de peccato cum coniugata, &c.

Etiamque aduertitur, quod si sola esset iactantia de peccatis mortalibus in genere, sufficit dicere, totius peccati, laudem, & gloriam querendo de peccatis mortalibus, licet non specificetur illa peccata mortalia, quae forte non fecit, vel alias quis confessus est.

Insuper docetur, quod si quis coeat cum aliquo, & postea cum fratre illius, sufficit in confessione exprimere duo peccata nefaria; nam nulla affinitas oritur ex actu praepostero, & extra vas debitum.

Item, si sodomia commissa est cum persona cognata cognatione spirituali, vel legali, non est necessario explicanda circumstantia cognationis; ut si quis congressus est cum persona a se baptizata, vel tenata ex Baptismo, vel cum adolescente sibi in filium adoptato. Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 20.

§. 1. Negatiue respondet Emanuel Sa verb. *confessio* n. 16. vbi sic ait: Qui delectatus est de peccatis praeteritis alias confessis, id solum oportet confiteri, non autem exprimere quae illa fuerint peccata. Ita ille. Vnde ex hoc infert Pellizarius in *Man. Regul.* tom. 1. tr. 5. cap. 3. *sect.* 1. *num.* 5. id procedere etiam in casu, quo Religiosus delectatur de adulterio alias commisso: si de eo delectetur non quatenus fuit iniuriosum marito adultera, sed solum quatenus fuit fornicatio: quod puto communiter euenire; nam in confessione illa tantum circumstantiae exprimi debent, quae fuerint intentae, ac volitae: in nostro autem casu circumstantia adulterij non fuit intentata, ut suppono.

2. Sed quidquid sit de casu Patris Pellizarij, & de alio inferius apponendo, puto doctrinam Sa esse refellendam, & ideo verba citata fuerunt deleta in Editione Romana Magistri Sacri Palatii: & illam refellit individualiter contra Sa Pater Sanchez in *Summa* 10. 1. lib. 1. c. 2. n. 11. nec aliter est sentiendum.

3. Nota vero, quod si quis vere, vel falso se laudauit de peccato mortali vere admissio, vel non admissio, quamuis non adfuerit de tali peccato, de quo se laudat gaudium complacentiam, vel delectatio morosa, sed sola vana iactantia, etiam fatenda sunt circumstantiae, quibus illud peccatum est effectum: ut si sit de percussione Clerici, sit fatenda ordinis circumstantia, vel si sit de peccato cum coniugata, sit fatenda coniugij circumstantia, quia hoc peccatum de iactantia vana peccatorum